

Poznámky k návrhu nového Občanského zákoníku

Kateřina Ronovská*

I. ÚVODEM

V České republice již řadu let probíhá odborná diskuse o budoucí koncepci civilního práva a s tím související vytvoření nového kodexu¹, jež by nahradil současnou nevyhovující právní úpravu.

Existuje obecná shoda, že nedostatky současné úpravy na poli civilního práva je nutno řešit nikoli dalšími novelizacemi, nýbrž „strukturální přeměnou, tj. novou kodifikací soukromého práva jako celku“². Platný občanský zákoník i celá koncepce soukromého

práva se totiž výrazně odchyluje od standardů kontinentální právní kultury i od předválečných právních tradic.

Diskuse o nové koncepci občanského práva není záležitostí pouze posledních let, snahy o zlepšení situace na poli soukromého práva lze zaznamenat již v 90. letech minulého století. Uplynulo však již jak 15 let a dosud neproběhla ani rekodifikace soukromého práva, ani dalších právních odvětví, např. práva trestního. Zákonodárci se omezili na pouhé novelizace stávajících předpisů, novelizace novelizací atd. Někte-

* JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., Katedra občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

¹ ELIÁŠ, K., ZUKLÍNOVÁ, M.: *Principy a východiska nového kodexu soukromého práva*, Linde, Praha 2001, str. 107: „*Občanský zákoník bude reformován v duchu úplné rekodifikace, která vytvoří obsahově (preferenci jednotného hodnotového systému), systematickým uspořádáním, volbou terminologie a uspořádáním i podobou jednotlivých normativních konstrukcí celkový rámec a normativní bázi pro celé soukromé právo*“.

² KNAPP, V., KNAPPOVÁ, M., KROPÁČ, L., ŠVESTKA, J.: Nad stavem a perspektivami soukromého práva v České republice. Právní rozhledy č. 3/1995, dále též, KANDA, A.: Několik kritických poznámek k rekodifikaci soukromého práva. Právní rádce č. 2/1999, str. 5 a násl.

ré zákony a zákoníky byly novelizovány i padesátkrát, což vede ke značné nepřehlednosti a dezorientaci nejen laické, ale i odborné veřejnosti.³

Po té, co bylo řečeno výše, se lze domnívat, že rekodifikace jednotlivých právních odvětví, a především práva soukromého, by mohla vést k stabilizaci právního řádu, obnovení důvěry v právo a znovuzavedení právní jistoty.⁴

Zásadní otázkou ovšem je, zda je vůbec možno a zda je nutno provádět kodifikaci, když ve společnosti dochází k jevům, které lze označit za spíše „dekodifikační“⁵, např. rychlé tempo změn, existence zvláštních právních úprav z důvodů jejich specifčnosti nebo skupinových zájmů, vliv evropského komunitárního práva atd.

II. REKODIFIKAČNÍ SNAHY NA POLI SOUKROMÉHO PRÁVA

Situace v České republice na poli soukromého práva je v současnosti ne příliš uspokojivá. Soukromé právo je roztrženo do celé řady právních předpisů, což je pozůstatek doby minulé, tzv. socialistické rekodifikace z 60. let minulého století, která sledovala především ideologické cíle a odmítala některé zásady, jako je dělení na právo soukromé a veřejné, uspořádání a vnitřní provázanost celého systému soukromého práva apod.

K nejdůležitějším právním předpisům, které upravují soukromoprávní vztahy dnes, patří především občanský zákoník, obchodní zákoník, zákoník práce, zákon o rodině a zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním. Mimo to je tato právní oblast regulována celou řadou dalších právních předpisů.

Problematika je navíc komplikovaná i koncepčními změnami, které zasáhly český právní řád v 90. letech minulého století. Předchozí pojetí občanského práva se týkalo především právních vztahů vznikajících v oblasti „osobní spotřeby“ občanů, ostatní právní vztahy pak byly regulovány mimo sféru občanského práva⁶. Ani četné novely občanského zákoníku nezměnily jeho socialistickou podstatu. Koncepční změnu přinesla především tzv. velká novela občanského zákoníku (č. 509/1991 Sb.), která přizpůsobila občanský záko-

ník společenským poměrům, jež nastaly v České republice po roce 1990. Již v souvislosti s touto novelou bylo počítáno, že se jedná o pouhé provizorium, které bude v budoucnu nahrazeno komplexní právní úpravou soukromého práva.⁷

Platnou právní úpravu lze charakterizovat právě jejím nesystematickým uspořádáním. Domnívám se však, že otázka systému je velmi podstatná a je jedním z hlavních důvodů, proč by mělo být soukromé právo kodifikováno⁸. Je nepochybné, že se jedná o zcela zásadní otázku, která vyžaduje nesmírnou pečlivost, důslednost a odpovědnost při její přípravě. Nová legislativní úprava by měla být základní normou a sjednocujícím prvkem pro celou oblast soukromého práva.

K prvnímu pokusu o rekodifikaci soukromého práva (dále jen „první návrh“) došlo již v letech 1994 – 1997. Vyznačoval se především snahou o co nejširší úpravu soukromého práva, zahrnoval i regulaci obchodně právních vztahů (počítal však se zvláštní úpravou obchodních společností), obsahoval základní ustanovení o pracovní smlouvě a pracovním poměru, upravoval osobní práva a práva k nehmotným statkům, cenné papíry i pojistnou smlouvu, počítal s ochranou slabší smluvní strany. Byla z něj patrná snaha o překonání roztržetosti soukromého práva, jež byla charakteristická pro minulou.

Po stránce systematiky, základem byl pandektní systém a členění na práva absolutní a relativní.

- Část I.: Obecná část,
- Absolutní práva: Část II.: Osobní práva a práva k nehmotným statkům, Část III.: Věcná práva
- Relativní práva: Část IV.: Závazky ex contractu, Část V.: Cenné papíry, Část VI.: Závazky ex deliktu
- Smíšené absolutní i relativní: Část VII. Rodinné právo, Část VIII. Dědické právo

Kladem tohoto návrhu byla především snaha o celistvost a systémovou kontinuitu, což souviselo právě se snahou o překonání roztržetosti právní úpravy.

Kritici tohoto pojetí, ke kterým patří i tvůrce současného (druhého) návrhu nového občanského zákoníku, profesor K. Eliáš, vytýkali návrhu především jeho

³ Blíže GERLOCH, A.: Několik poznámek k rekodifikaci soukromého práva. Acta Universitatis Carolinae – Juridica, No. 1–2, Praha 2003, str. 28, též PELIKÁNOVÁ, I.: Kodifikace českého soukromého práva, zejména vzhledem k úpravě obchodních vztahů, Bulletin advokacie, 3/2003, str. 41.

⁴ Obdobný názor viz GERLOCH, A.: op. cit. str. 28.

⁵ Blíže ZOULÍK, F.: Úvaha o systému soukromoprávního kodexu, Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám, Praha: Aspi. 2005, str. 446.

⁶ Pojem občanského práva byl definován jako soubor právních norem upravujících společenské vztahy majetkové povahy, které vznikají mezi občany navzájem, mezi občany a organizacemi, resp. mezi občany a státem, oblastí uspokojování osobních potřeb občanů při využívání zbožně-peněžních vztahů, viz stař FIALA, J.: Poznámka ke kodifikaci občanského práva, in: Východiska a trendy vývoje českého práva po vstupu České republiky do Evropské unie, Masarykova Univerzita 2005, Brno, str. 131.

⁷ Základními právními předpisy pro oblast soukromého práva je dnes především občanský zákoník, zákoník práce, obchodní zákoník a zákon o rodině, nicméně právní úprava je roztržetá i do celé řady dalších právních předpisů, které regulují soukromoprávní vztahy.

⁸ Obdobný názor též ZOULÍK, F.: Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám, Praha: Aspi, 2005, str. 449.

„encyklopedické“ pojetí, zahrnujícího všechny instituty soukromého práva do jediného kodexu.

Po roce 2000 je konkrétním výstupem rekodifikačních snah věcný záměr občanského zákoníku, který byl přijat usnesením Vlády České republiky o schválení věcného záměru občanského zákoníku (kodifikace soukromého práva) č. 345/2001 z 18. 4. 2001.

Jako hlavní zpracovatel návrhu nového občanského zákoníku byl určen profesor Karel Eliáš, působící na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni.

První pracovní verze paragrafovaného znění obecné části občanského zákoníku spatřila světlo světa v roce 2002; po nějaké době následovala i zvláštní část návrhu nového kodexu. Následně byla tato verze předložena k projednání Rekodifikační komisi ministerstva spravedlnosti ČR⁹ a došlo k dalším úpravám, jak obecné tak zvláštní části. Již v této fázi umožnil hlavní zpracovatel tím, že obecnou část návrhu publikoval v odborném tisku i internetu, aby se do vytváření této zásadní právní normy měla možnost zapojit svými připomínkami i odborná veřejnost.

Na jaře roku 2005 byl návrh nového občanského zákoníku zveřejněn v podobě, která prošla rekodifikační komisí ministerstva předložen k širší odborné diskusi. V současné době je návrh nového občanského zákoníku hlavním tématem celé řady odborných konferencí konaných nejen na akademické půdě jednotlivých českých právnických fakult či Akademie věd ČR, ale i v celé řadě dalších institucí a hlavní zpracovatel návrhu prof. Eliáš je otevřen diskusi o jednotlivých sporných bodech.

Cílem kodifikačních prací je deklarovaná diskontinuita, tzn. zrušení stávajícího občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a jeho nahrazení zákoníkem novým, který by znamenal sjednocující prvek pro celou oblast soukromého práva.

Smyslem občanského zákoníku jako základního kodexu soukromého práva je obsáhnout úplnou úpravu obecného práva občanského a stanovit všeobecné zásady platné pro soukromé právo. Působnost kodifikace soukromého práva bude rozšířena zejména do oblastí rodinného a obchodního práva a také do oblasti práva pracovního (i když omezeně).

Návrh vychází z osnovy československého občanského zákoníku z roku 1937, přičemž zohledňuje moderní trendy zahraničních kodifikací soukromého (např. nizozemské či québecké). Koncepce se odpoutává od monistického pojetí komercializovaného občanského zákoníku, jež bylo určující pro první návrh občanského zákoníku z roku 1996.

Současně s nabytím účinnosti nového občanského zákoníku by měl nabýt účinnosti i nový obchodní zákon, kterým byl měl být zrušen stávající zákon

č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Ten by měl napříště obsahovat především právní úpravu obchodních společností a družstev a některých dalších otázek. Zrušena by měla být většina ustanovení, upravující obchodní závazkové vztahy. Tím by mělo dojít k odstranění duality závazkového práva v režimu občanskoprávním a obchodněprávním.

Úprava pracovněprávních vztahů by měla být zachována v samostatném předpise, nicméně by mělo dojít k jejím zařazení do systému soukromého práva jako zvláštní právní úpravy oproti obecné úpravě zakotvené v navrhovaném novém občanském zákoníku (tedy vztah *lex specialis* – *lex generalis*). Tím by měla být odstraněn stávající závažný stav, kdy je zákoník práce zcela samostatnou právní normou, bez systematické návaznosti na ostatní soukromoprávní odvětví, což je zcela ojedinělá koncepce, která nemá v evropských právních rádech obdoby¹⁰.

Zákon o rodině č. 94/1963 Sb., by měl být napříště celý zrušen a úprava rodinného práva by měla být podle navrhované právní úpravy zahrnuta do kodexu.

Zákon o mezinárodním soukromém a procesním právu byl měl zůstat rekodifikačím nedotčen, ač původní návrh zahrnoval i úpravu kolizní právní úpravy.

Jak již bylo uvedeno výše, koncepce předpokládá existenci samostatného obchodního i pracovního zákona a celé řady dalších zvláštních zákonů, např. o právu autorském, šekovém a směnečném, apod.

Co se týče systematiky, návrh počítá s členěním:

- Část I. Obecná část, Hlava I. Předmět úpravy, principy, Hlava II. Osoby, Hlava III. Zastoupení, Hlava IV. Předmět právních vztahů, Hlava V. Právní skutečnosti, Hlava VI. Promlčení.
- Část II. Rodinné právo; Hlava I. Manželství, Hlava II. Příbuzenství, Hlava III. Poručnictví a jiné formy péče o nezletilé, Hlava IV. Registrované partnerství
- Část III. Absolutní majetková práva; Hlava I. Věcná práva, Hlava II. Dědické právo
- Část IV. Relativní majetková práva; Hlava I. Obecná ustanovení o závazcích, Hlava II. Závazky ex contractu, Hlava III. Závazky ex delictu, IV. Závazky z jiných právních důvodů
- Část V. Ustanovení společná, přechodná, závěrečná

K přednostem návrhu patří zejména jeho návaznost na ústavní předpisy (především Listinu základních práv a svobod) a mezinárodní dokumenty. Pozitivně je přijímáno i výslovné vyjádření soukromo-

⁹ Do této komise byli jmenováni odborníci z oblasti civilního práva z akademických kruhů i zástupci jednotlivých právnických povolání – soudci, advokáti, notáři atd.

¹⁰ Cca před měsícem se podařilo vládnoucí sociální demokracii s podporou poslanců komunistické strany, přes odpor ostatních parlamentních stran, prosadit „nový“ zákoník práce, který je jen těžko slučitelný s koncepcí, navrhovanou v návrhu nového občanského zákoníku.

právních principů, zpřesnění a rozvinutí právní úpravy ochrany osobnosti člověka¹¹, a důraz, který je kladen na dispozitivnost tohoto základního kodexu.

V rámci diskuse nad tímto návrhem se rovněž objevila celá řada kritických hlasů, které se dotýkají jak koncepčního a systematického řešení, tak jeho obsahové stránky.

Návrhu je vytýkána nedostatečná vnitřní systematika, tedy že se pro jeho členění těžko hledá společné diferenciativní kritérium. Oponentům návrhu rovněž vadí, že systém je odůvodňován určitým hodnotovým schématem, které vyjadřuje principy soukromého práva, což někteří autoři považují za překonané¹². Další kritické poznámky se týkají faktu, že návrhu do kodifikace nezahrnuje vše, co do soukromého práva náleží. Předmětem kritiky je rovněž systematické zařazení ochrany osobnosti do obecné části občanského zákoníku¹³.

Spornou otázkou je rovněž otázka nové terminologie, kterou návrh nového občanského zavádí, jež má vést k diskontinuitě s právní úpravou z roku 1950 a 1964. Nicméně stále silněji zaznívají hlasy, které nabádají k setrvání u dosavadní právní terminologie, jež je vžita, pokud nelze spolehlivě věcně doložit, že používání určitých pojmů je v rozporu s koncepcí návrhu a soukromého práva vůbec.¹⁴

Další kritické poznámky směřují ke skutečnosti, že se návrh zatím nevypořádává s vazbou nového občanského a dalších zákonných úprav¹⁵.

Co se týče obsahové stránky, chtěla bych zmínit alespoň některé obsahové novinky, které návrh nového občanského zákoníku přináší. Jedná se například o:

- rozšíření ochrany osobních a osobnostních práv,
- rozšíření obecné úpravy právnických osob (dnešní úprava má 7 ustanovení), zahrnutí právní úpravy korporací a nadací (fundací) do občanského zákoníku,
- sjednocení pojmu věci v právním smyslu
- návrat k zásadě „superficies solo cedit“,
- sjednocení právní úpravy promlčení (v dnešním platném právu má samostatnou úpravu promlčení jak zákoník občanský, tak obchodní, i zákoník práce),

- obsahuje novou úpravu spoluvlastnictví,
- obnovuje právo stavby atd.

Dále si návrh klade za cíl sjednocení institutů obligatorního práva, především jeho racionalizaci a odstranění duplicit.

III. NĚKOLIK POZNÁMEK K NAVRHOVANÉ ÚPRAVĚ PRÁVNICKÝCH OSOB

Podle schváleného věcného záměru by měla část první návrhu nového občanského zákoníku napříště obsahovat i obecnou úpravu postavení právnických osob, včetně pozitivního zakotvení právního režimu spolků a fundací, jako zvláštních právních forem subjektů soukromého práva.

Obdobným způsobem je koncipována i např. právní úprava nizozemská, která je v této souvislosti velmi inspirativní a dává ve své vlasti základ dobře fungující občanské společnosti. Domnívám se, že Nizozemský občanský zákoník, je v současnosti ve světovém měřítku z nejmodernějších a nejpropracovanějších kodexů civilního práva.

Návrh nového občanského zákoníku počítá s poměrně obsáhlou obecnou částí, společnou pro všechny právnické osoby, přičemž právnickou osobu definuje v § 25 návrhu: „Právnická osoba je organizovaný útvar, jež za právnickou osobu prohlásí nebo uzná zákon.“ Návrh se tak staví na stranu teorie fikce, a považuje právnickou osobu za účelový výtvar práva.

Návrh stanovuje jednak právní režim právnických osob obecně a rovněž zakotvení právní úpravy korporečního i nadačního (fundačního) typu právnických osob, včetně právních forem spolku, nadace, nadačního fondu a ústavu. Současný zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech by měl být také zrušen, přičemž právní úprava nadací by měla sloužit jako *lex generalis* pro právnické osoby typu fundace (nadační typ). Je zamýšleno rovněž zrušit zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, a úpravu spolků přesunout do občanského zákoníku, přičemž právní forma spolku by měla sloužit jako obecná úprava pro

¹¹ Osobní práva fyzické osoby (obdobně i osob právnických) se tak stávají – vedle již tradičních majetkových práv, dalším pilířem soukromého práva a tento moderní trend návrh nového občanského zákoníku respektuje. Blíže ŠVESTKA, J., ZOULÍK, F., KNAPPOVÁ, M., MIKEŠ, J.: Nad vývojem i současným stavem rekonstrukce českého soukromého práva, Acta Universitatis Carolinae – Iuridica 1–2, Praha, 2003, str. 69.

¹² Blíže ZOULÍK, F.: Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám, Praha: Aspi, 2005, str. 451.

Pozn. Dle Eliáše, návrh má jasně vyjádřit „základní principy na nichž se soukromé právo vystavěno. Ustanovení návrhu sledují ochranu člověka, jeho osobnosti a postavení, jeho rodiny a majetku, včetně úpravy osudu tohoto majetku po jeho smrti a kladoucí též důraz na závaznost slibu...“, tedy triáda: rodina, vlastnictví, smlouva, blíže ELIÁŠ, K.: Principy a východiska nového kodexu soukromého práva, Praha: Linde, 2001, str. 74.

¹³ Např. práva k nehmotným statkům je ponechána na zvláštním předpise bez jasných návazností na kodex, blíže ZOULÍK, F.: op. cit., str. 452.

¹⁴ Blíže viz GERLOCH, A.: Několik poznámek k rekonstrukci soukromého práva. Acta Universitatis Carolinae – Iuridica 1–2, Praha 2003, str. 30.

¹⁵ Blíže: ŠVESTKA, J., ZOULÍK, F., KNAPPOVÁ, M., MIKEŠ, J.: Nad vývojem i současným stavem rekonstrukce českého soukromého práva, Acta Universitatis Carolinae – Iuridica No. 1–2, Praha, 2003, str. 71.

právnícké osoby typu korporace. Návrh rovněž počítá se zrušením zákona č. 248/1996 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Dosud založené obecně prospěšné společnosti však budou moci existovat dále, přičemž pro ně bude platit dosavadní právní režim; nově založené obecně prospěšné společnosti napříště budou mít právní formu „ústavu“.

Pojem „fundace“ není synonymní označení nadací, ale obecné pojmenování majetkového základu věnovaného určenému společenskému účelu. Nový zákoník definuje nadaci jako právníckou osobou soukromého práva tvořenu účelovým sdružením majetku, který má svými výnosy trvale sloužit užitečnému cíli. Trvalý charakter odlišuje nadace od nadačních fondů. Hlavním rozdílem mezi nadacemi a nadačními fondy na straně jedné a ústavy na straně druhé, spočívá především v účelu jejich zřízení. U nadací a nadačních fondů jde především o kumulaci finančních prostředků, kterou jsou pak formou nadačních příspěvků poskytovány třetím osobám k výkonu veřejně prospěšné činnosti. Ústavy jsou účelová sdružení majetku, jež je následně využito pro přímý výkon veřejně prospěšné služby (činnosti); jedná se o určitou specifickou právní formu, i když se „ústavy“, německy „Anstalten“, vyskytují i v dalších evropských právních rádech.

Co se týče korporací, návrh přebírá některé prvky z dnes platné právní úpravy spolků (zákon č. 83/1990 Sb.). Jiné si „půjčuje“ z právní úpravy družstev a jiných obchodních společností, což je dle mého názoru, ke škodě věci. Celá řada problematičtějších otázek však již byla s hlavním zpracovatelem prodiskutována a změněna tak, aby odpovídala potřebám neziskového sektoru.¹⁶

Novinkou, kterou se podařilo do návrhu prosadit je, mimo jiné, změna co se týče vzniku spolku, jako právnícké osoby. Dnešní úprava, jež stanovuje pro vznik spolku princip registrační¹⁷, je v návrhu nahrazena principem volnosti vzniku. Není bez zajímavosti, že je tato problematika řešena v návrhu po vzoru úpravy nizozemské.

Návrh počítá i definicí toho, co se rozumí „veřejnou prospěšností“ s tím, že by samostatný zákon měl řešit otázky související s problematikou statusu veřejně prospěšnosti, jeho přiznáváním apod. Ani v této otázce však stále není zcela jasno. Dnešní občanský zákoník ani jiný právní předpis neobsahuje zakotvení veřejně

prospěšnosti, jedná se tedy o zcela nový pojem, který je nutno vymezit, což je značně složité.¹⁸

Z daňového hlediska dnešní český právní stav *nerozlišuje* mezi veřejnou a soukromou prospěšností, čímž poskytuje veřejné výhody i činnostem soukromým, resp. právníckým osobám, které vyvíjejí ryze soukromou činnost. Daňové zvýhodnění je vázáno na právní formu, nikoli na účel zřízení (či činnost), kterou ta která právnícká osoba skutečně vyvíjí. Jednotlivé daňové zákony zároveň stanovují nejednotné (někdy i chaoticky) okruh subjektů, kterým je poskytnuto daňové zvýhodnění. Dalším paradoxem je, že určitý druh činností, v našem případě „sport“ (a to i profesionální, komerčně pojatý) prohlašuje zvláštní zákon¹⁹ za veřejně prospěšný, aniž by k tomu byl dán systematický nebo jiný důvod s ohledem i na jiné druhy činnosti, které jsou svou povahou bezesporu veřejně prospěšné.

Problémem v praxi je v současné době rovněž nejednotná dotační politika státu, co se týče dotací z veřejných prostředků.

Z toho, co bylo řečeno, jasně vyplývá, že určitá korekce v této oblasti určitě nutná je. Otázkou je, jakým způsobem by měla být provedena, zda tak má být učiněno na obecné úrovni či vše vyřešit na úrovni fiskálního práva.

Diskuse i pojmu veřejně prospěšnosti, zakotvení statusu veřejně prospěšnosti v českém právním řádu i dalších souvisejících otázkách je a jistě bude jistě dále vedena na nejrůznějších úrovních.

IV. ZÁVĚREM

Existuje obecná shoda, že nový kodex by měl být sjednocující pro celou oblast soukromého práva. Měl by vyjadřovat základní principy a být dostatečně obecný, aby byl schopen odolávat novelizačním tlakům. Nejdůležitější a rozhodující je však určitě *kvalita* navrhovaného kodexu a jeho *použitelnost* v praxi. Koncepce, systematika, obsahová stránka a vše ostatní by mělo být pouze prostředkem, jak této kvality dosáhnout. Konečná podoba nového kodexu soukromého práva je však v současné době stále předmětem vědeckých rozprav a legislativně politických diskusí.

¹⁶ Jednou z hlavních zásad při zpracování návrhu je rovněž snaha o nezhoršení postavení subjektů, kterých se úprava týká. Původní návrh nebral příliš v úvahu specifika neziskového sektoru, především účelu zakládání spolků; úprava připomínala spíše další právní formu obchodní společnosti. Po diskusích zpracovatele s odborníky na právo neziskových organizací došlo k přepracování této materie a stávající znění je již mnohem přijatelnější.

¹⁷ Tento princip je u odborových organizací a organizací zaměstnavatelů, v důsledku vázanosti české republiky mezinárodními smlouvami Mezinárodní organizace práce, modifikován principem evidenčním.

¹⁸ Obdobný názor viz CHOLENSKÝ, R.: Když se řekne veřejná prospěšnost právnícké osoby. Právní fórum, 2, 2005, č. 5, příl. Via iuris, č. II/2005, s. 25–29.

¹⁹ Viz zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zák. č. 219/2005 Sb.